Законодавство України про відповідальність батьків за неналежне виконання батьківських обов'язків

Відповідно до статті 12 Закону України «Про охорону дитинства» батьки або особи, які їх замінюють, мають право і зобов'язані виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці. Також у цій статті передбачено, що виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини.

На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток дитини. Це означає, що обов'язок здійснювати належне виховання та нагляд за дитиною є рівним для обох батьків. Неналежне виховання є правопорушенням. За невиконання або неналежне виконання обов'язків щодо виховання дітей батьки можуть бути притягнені до різних видів юридичної відповідальності.

Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту»:
Стаття 55. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти.

Батьки здобувачів освіти зобов'язані:

виховувати в дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

сприяти виконанню дитиною освітньої програми та досягненню дитиною передбачених нею результатів навчання;

поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;

виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України;

дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за наявності);

Адміністративна відповідальність

Статтею184 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено, що ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей – тягне за собою попередження або накладення штрафу від **50** до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягнуть за собою накладення штрафу від **100** до **300** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми віком від ***чотирнадцяти*** до ***шістнадцяти*** років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом, крім порушень, передбачених частинами третьою або четвертою статті 173-4 цього Кодексу, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від **50** до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення неповнолітніми діянь, що містять ознаки кримінального правопорушення, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від **100** до **300** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Невиконання рішення органу опіки та піклування щодо визначення способів участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею того з батьків, хто проживає окремо від дитини, – тягне за собою накладення штрафу від **100 до 150** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Діяння, передбачене частиною п'ятою цієї статті, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягне за собою накладення штрафу від **150** до **300** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та тимчасове обмеження того з батьків, з ким проживає дитина, у праві виїзду за межі України та обмеження у праві керування транспортним засобом .

Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами, – тягне за собою накладення штрафу від **6** до **8** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 180 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Кримінальна відповідальність

Статтею 166 Кримінального кодексу України передбачено, що злісне невиконання батьками, опікунами чи піклувальниками встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, що спричинило тяжкі наслідки, – карається обмеженням волі на строк від **2-х** до **5-и** років або позбавленням волі на той самий строк

Використання батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб), – карається обмеженням волі на строк до **3-х** років або позбавленням волі на той самий строк ***(частина 1 статті 150-1 Кримінального кодексу України).***

Злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду коштів на утримання дітей (аліментів), а також злісне ухилення батьків від утримання неповнолітніх або непрацездатних дітей, що перебувають на їх утриманні, – карається громадськими роботами на строк від **80** до **120** годин або пробаційним наглядом на строк до **2-х** років, або обмеженням волі на той самий строк. ***(частина 1 статті 164 Кримінального кодексу України).***

Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми – карається позбавленням волі на строк від 3-х до 7-и років. ***(частина 1 статті 304 Кримінального кодексу України).***

Закон України від 18.12.2018 № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню)»

Стаття 173^{-4}. ***Булінг (цькування) учасника освітнього процесу***

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, – тягне за собою накладення штрафу від **50** до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від **20** до **40** годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягне за

собою накладення штрафу від **100** до **200** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від **40** до **60** годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від ***чотирнадцяти*** до ***шістнадцяти*** років, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від **50** до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від **20** до **40** годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від ***чотирнадцяти*** до ***шістнадцяти років***, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від **100** до **200** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від **40** до **60** годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу тягне, – за собою накладення штрафу від **50** до **100** неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до **одного** місяця з відрахуванням до **двадцяти процентів заробітку**";

На сайтах закладів загальної середньої освіти Білоцерківської міської територіальної громади та Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради створена сторінка **«СТОП БУЛІНГ».**

На цій сторінці є покликання на сторінку **АІКОМ**, на якій є кнопка повідомлення про булінг.